

Subcommissie sekten komt met eindrapport

Na een diepgaand onderzoek, dat uiteindelijk vier jaar in beslag heeft genomen, is deze week het eindrapport van de subcommissie sekten openbaar geworden. Feitelijke aanleiding tot het onderzoek van de Tweede Kamer vormde het grote aantal brieven van verontruste ouders van kinderen die lid waren van een sekte, gecombineerd met alarmerende berichten over de massale zelfmoord van een uit de V.S. afkomstige religieuze sekte. De voor het onderzoek ingestelde subcommissie bestond uit voorzitter Ineke Haas-Berger (PvdA), Ina Muller-van Ast (PvdA), Dien Cornelissen (CDA), psychiater Gerrik Mik (D'66) en Erica Terpstra (VVD). Aanvankelijk begon het onderzoek met een buitengewoon negatief oordeel over de nieuwe religieuze bewegingen, gaandeweg het onderzoek werden de opvattingen aanmerkelijk genuanceerder. De eindconclusie gebaseerd op honderden geschriften, reeksen gesprekken met leden, ex-leden, deskundigen op het gebied van Kerk en Staat, en niet in het minst ouders van (ex-)sekteleiden, aangevuld met werkbezoeken bij alle onderzochte sekten ter plekke bevat de volgende punten:

- Nieuwe religieuze bewegingen vormen in het algemeen in Nederland geen gevaar voor de geestelijke volksgezondheid.
- Een algemeen pakket van beleidsmaatregelen, zo deze al gewenst zouden zijn, zijn gezien de grote differentiatie tussen de bewegingen in feite al geheel onmogelijk.
- Psychische schade, ten gevolge van het lidmaatschap als zodanig van een religieuze beweging is in het algemeen niet te bewijzen, psychische problemen die zich voordoen waren vaak al voordien aanwezig, ontstonden door lijnrecht tegenover elkaar staande ouders en veelal meerderjarige jongvolwassenen, of waren niet zozeer psychisch danwel praktisch van aard bij de terugkeer in de „gewone” samenleving.
- De gemiddelde leeftijd van de leden van sekten ligt rond de 30 jaar en in vrijwel alle gevallen is sprake van vrijwillige en bewuste toetreding tot het lidmaatschap van een sekte.
- Uitwassen kunnen beschouwd worden als incidenten, waartegen thans reeds voldoende wettelijke maatregelen voorhanden zijn (bijvoorbeeld art. 300, lid 4 Wetboek van Strafrecht, indien sprake is van het toebrengen van psychische schade, civiel-rechtelijke procedures met betrekking tot een aktie uit onrechtmatige daad, of het aangaan van overeenkomsten als het slachtoffer handelde onder dwang, dwaling of bedrog). Indien minderjarigen tegen hun wil, buiten het kader van zorgvuldige hulpverlening worden vastgehouden, kan de strafrechter daarover een uitspraak doen.

Niets aan de hand

De eindconclusie komt overeen met een al eerder in Nederland gehouden wetenschappelijk onderzoek en spoort met de voorzichtige conclusies die te trekken zijn uit een enquête van de Inspektie Geestelijke Gezondheidszorg. In zoverre zou men inderdaad kunnen stellen dat er feitelijk „niets aan de hand” is. Toch is deze conclusie te weinig genuanceerd: het is bepaald niet zo dat de subcommissie de suggestie heeft willen wekken dat ouders hun kinderen, al dan niet meerderjarig, met een gerust hart naar de sekten zouden moeten drijven. Het livijge rapport met een unieke beschrijving van de 6 in Nederland meest actieve „nieuwe religieuze bewegingen” (Nederland kent naar schatting 500 verschillende sekten en sektetjes) is doordrenkt met kritische kanttekeningen, waarbij met name de Scientology Church wordt gekenschetst als een beweging die de grenzen van het toelaatbare dreigt te overschrijden ten aanzien van de privacy en vrijheid van godsdienst (sterker nog: „als zij daarin geen verandering brengt, kan de vraag worden gesteld of de Scientology niet binnen de verboden rechtspersonen zou vallen”, aldus de subcommissie).

Waakzaamheid en gezonde argwaan blijft dus geboden. Thans zijn er evenwel geen termen aanwezig tot overheidsingrijpen tegen het bestaan van sekten als zodanig, temeer niet omdat vrijstellig gewaakt dient te worden dat het grondrecht van godsdienst niet ondergraven wordt door incidenteel voorkomende uitwassen.

Het rapport heeft 6 nieuwe religieuze bewegingen behandeld:

1. de Divine Light Mission (150 leden in ons land)
2. de beweging rond Bhagwan Shree Rajneesh (15.000 aanhangers)
3. Hare Krishna (100 leden, 2000 sympathisanten)
4. Transcendente Meditatie (265 leraren, aantal cursisten in 1982: 1650, totaal aantal personen dat basisopleiding heeft gevolgd: 50.000; ter vergelijking, in de Bondsrepubliek volgden 80.000 mensen de basistraining).
5. de Scientology Church (725 leden van wie 320 actief, 73 stafleden)
6. de Verenigingskerk (Moon) (20 leden in Nederland, 100 Nederlandse leden in het buitenland, vooral de Verenigde Staten, 200 sympathisanten).

De Children of God (waarover vooral het Europese rapport gewag maakte) is wel onderzocht en beschreven, maar blijkt in Nederland niet meer te bestaan.

Het omvangrijke rapport Overheid en Nieuwe religieuze bewegingen is te verkrijgen bij de Staatsuitgeverij te Den Haag. Over de diverse aanbevelingen (o.a. afschaffing informaterecht van kerkgenootschappen bij belastingdienst en bevolkingsregister, mogelijke definitie van het begrip kerkgenootschap en integraal overheidsbeleid enz. enz.) zal in de Tweede Kamer nog uitvoerig gediscussieerd worden.

(Nadere inlichtingen: E. Terpstra, tel. 070-614911, tst. 2118.)

Verdrag met DDR

De Kamer heeft vorige week het Verdrag voorgelegd gekregen waarin samenwerking met de DDR op cultureel en wetenschappelijk gebied wordt geregeld.

De VVD gaat er vanuit dat contacten tussen verschillende naties zo mogelijk bevorderd dienen te worden, ook als het gaat om contacten tussen ons land en de Oosteuropese landen. Wij zien hierin een middel om meer openingen te creëren en dat niet alleen voor ons zelf, maar ook binnen de Oosteuropese samenleving. Wij steunen de regering als zij zegt dit als wezenlijk bestanddeel van ontspanningsbeleid te zien.

Bij de DDR betwijfelen wij echter of deze mogelijkheden wel aanwezig zijn. De Slotakte van Helsinki die in het verdrag genoemd wordt is in de meeste Oosteuropese landen en vooral in de DDR, een weinig gerespecteerd document. Wij zijn blij dat het verdrag ook de mogelijkheid aan Nederland biedt om zelf mensen uit te nodigen en dus niet een eenrichtingsverkeer voorstaat. Echter het blijft te bezien of hier die medewerking zal worden ondervonden van Oostduitse autoriteiten die wij wensen.

De DDR is nog steeds een staat waar het culturele en wetenschappelijke leven sterk aan banden is gelegd. En het is juist die vrije uitwisseling van mensen en gegevens die essentieel zijn bij verdragen zoals deze, want juist de dialoog die dan ontstaat zal echt bij kunnen dragen tot de door ons zo gewenste détente.

Mensenrechten worden er nog steeds geschonden en het land loopt duidelijk aan de hand van de Sovjet-Unie.

Als eerste volgde de DDR de Russische boycot van de Olympische Zomerspelen, om van de plaatsing van een aantal middellange afstands-raketten maar niet te spreken. Schrijvers zoals Stephan Heym mogen hun boeken niet in de DDR publiceren, kortom, redenen voldoende aanwezig om verdragen als deze uiterst kritisch te volgen.

Gezien ons principe dat dialoog mogelijk moet zijn hebben wij voorgestemd, (wij deden dit ook toen de meerderheid van de Kamer het verdrag met Zuid-Afrika in 1979 opzegde) echter met de toezegging van de Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken dat een en ander zeer kritisch gevolgd zal worden en wij hebben de regering verzocht periodiek verslag te doen van de ervaringen binnen deze samenwerking.

Ook dit werd afgesproken.

(Voor nadere informatie: S. van Heemskerck Pillis-Duvekot, tel. 070-614911, tst. 2383.)

Toetsingscommissie deregulering

In beide artikelen over deregulering in de *Expresse* van vorige week is nog iets onvermeld gebleven.

De Tweede Kamer is voorstander van het instellen van een toetsingscommissie voor de dereguleringsoperatie, buiten de huidige structuren van interdepartementaal overleg om. Dit om te voorkomen, dat de dereguleringsoperatie zelf een onontwarbaar geheel wordt.

Interdepartementale coördinatie en toetsing van wetgeving hebben tot nu toe namelijk nog niet veel opgeleverd. De objectiviteit, de eenduidigheid en de consistentie van de dereguleringsaanpak zouden met zo'n toetsingscommissie beter uit de verf kunnen komen.

De Regering gaf te kennen dat zij in meerderheid niet veel voelt voor zo'n onafhankelijke instantie, die het dereguleringsproces begeleidt. De Kamer heeft echter nog haar eigen standpunt.

Woordvoerder Jan te Veldhuis diende ter zake een motie in. Over enkele weken volgen de stemmingen.

(Voor nadere informatie: mr. A.J. te Veldhuis, tel. 070-614911, tst. 2288.)

Afschaffing Bijzondere Regionale Toeslag (BRT) en Ruimtelijke Ordening Toeslag (ROT) van de WIR

Zoals in het vorige debat is gebleken diende er naar het oordeel van de VVD-fractie klaarheid te komen omtrent het standpunt van de Europese Commissie.

E.G.-Commissaris Andriessen heeft nu in een brief aan de Nederlandse regering gereageerd.

Twee heldere conclusies daaruit:

1. het direct op bedrijven gerichte steunniveau in Nederland ten opzichte van andere lidstaten is ook thans nog te hoog.
  2. de relatieve positie van onze steungebieden is niet verslechterd.
- Onze sociaal-economische problematiek is van nationale aard en dient vooral met een nationaal instrumentarium aangepakt te worden.

Uit deze brief blijkt nu overduidelijk dat afschaffing van de BRT daadwerkelijk onvermijdelijk blijkt te zijn. Hierdoor kwam het vervolg debat vooral in het teken te staan van de compensatie.

De reeds geboden 50 mln. per jaar vond de VVD onaanvaardbaar laag. De VVD eiste nu in het tweede debat een hogere compensatie voor de betrokken regio's.

Uitgaande van het regeerakkoord waarin met betrekking tot de BRT een bezuinigingstaakstelling was aangegeven had de compensatie 85 mln. kunnen zijn. De VVD en het CDA vonden dat onvoldoende en hebben van de Regering 100 mln. geeist. De Regering heeft zich hierbij neergelegd. Deze gelden dienen direct ten goede te komen aan de marktsector.

De uiteindelijke bestemming is een zaak van overleg tussen de betrokken regio's en de Minister.

Overigens heeft onze woordvoerder tijdens het debat kritiek moeten uiten op het provinciebestuur van Limburg, dat – zo was gebleken – reeds accoord was gegaan met 50 mln. compensatie ten behoeve van de Oost-Westbaan van het vliegveld.

Daarmee was het bestuur van Limburg, aangevoerd door Gouverneur Kremers feitelijk accoord gegaan met de geboden compensatie en de afschaffing van de BRT. Door deze actie, zo stelde de VVD, was ons pleidooi voor een hogere compensatie bemoeilijkt.

(Voor nadere informatie: mr. G.B. Nijhuis, tel. 070-614911, tst. 2548.)

I.S.P.: Van fietspad naar trekpaard

Op 23 mei debatteerde de Tweede Kamer over het vierde voortgangsverslag van het Integrale Structuur Plan Noorden des Lands. De geestelijke vader van dit plan, de toenmalige VVD-minister van Economische Zaken mr. drs. H. Langman, lanceerde de grondgedachte ervan in 1972. In 1979 leidde dit tot een convenant tussen Kabinet Van Agt I en

de bestuurders van de noordelijke provincies. Opzet was en is te komen tot een belangrijke versterking van de economische structuur in het Noorden, waar de werkloosheid per hoofd van de bevolking nog altijd aanzienlijk groter is dan in andere delen van ons land. Verdere uitwerking en beleid van het I.S.P. werden onder het Kabinet Van Agt I en ook nu weer gecoördineerd door VVD-minister drs. G.M. van Aardenne.

De woordvoerder van de VVD-fractie, Huub Jacobse, onderstreepte in het debat nog eens de betekenis van het I.S.P.-beleid, de resultaten die in de afgelopen jaren zijn geboekt en de noodzaak dit beleid in de komende jaren met kracht voort te zetten. Hij onderstreepte nog eens de nadelige gevolgen voor de noordelijke provincies van de superheffing en de beëindiging van de BRT en ROT. (Zie elders in deze Expressie).

Jacobse vroeg bijzondere aandacht voor de volgende projecten:

1. Verbetering van de accommodatie van de luchthaven Eelde, waaronder verlenging van de start- en landingsbaan. „Een landsdeel dat met moderne vliegtuigen niet behoorlijk bereikbaar is wordt daardoor op onaanvaardbare wijze achtergesteld”.
2. Geprezen werd het initiatief van de Groningse en Friese werven om te komen tot buitendijkse assemblageplaatsen bij Eemsmond en Harlingen. Gepleit werd voor krachtige medewerking van het Kabinet aan deze initiatieven.
3. In het kader van beëindiging van het werk van de pre-gewesten wordt ook de Streekraad Oost-Groningen in de toekomst in zijn bestaan bedreigd. Dat zou tot financiële en bestuurlijke consequenties leiden voor één van de probleemvolste gebieden van ons land. Daarin zal tijdig moeten worden voorzien.
4. Ten aanzien van het Hoger Beroeps Onderwijs in Leeuwarden zijn voor de toekomst bevredigende oplossingen gevonden. Dat zelfde zal moeten gebeuren in Emmen, waarbij het Kabinet zich zorgvuldig zal moeten houden aan in het verleden gedane toezeggingen.
5. De ontwikkeling van toerisme en recreatie zal in de toekomst voor de noordelijke provincies in toenemende mate van belang zijn.
6. Jacobse vroeg om nader overleg met Minister Van Aardenne over het functioneren van de Noordelijke Ontwikkelings Maatschappij, de Commissie Industrievestiging Groningen en de Commissie-Goudswaard.

(Voor nadere informatie: H.H. Jacobse, tel. 070-614911, tst. 2113.)

Uit de Eerste Kamer Beleidsdebat Defensie, onderdeel Personeel

Ook het personeelsbeleid binnen Defensie dient te worden geplaatst in het kader van de noodzaak van evenwichtige militaire krachtsverhoudingen.

Daartoe is geloofwaardigheid van de krijgsmacht nodig. Paraatheid, gevechtsbereidheid en -gereedheid van de militair zelf zijn daarbij essentieel.

Centraal staan hierbij het personeelsbeleid en de operationele inzetbaarheid en tevens de solidariteit tussen de bevolking en hen die in de krijgsmacht dienen.

Operationele inzetbaarheid staat of valt met de betrokkenheid van de militair zelf, diens loyaliteit. Men kan wel

materieel aanschaffen, maar het moet ook adequaat bediend worden.

Het beleid, dat de afgelopen jaren is gevoerd, heeft de militair in een weinig benijdenswaardige positie gebracht. In het kader van de algemene bezuinigingen wordt hij gekort door de Minister van Binnenlandse Zaken. Gezien de band tussen krijgsmacht en samenleving is dit ook te billijken. Maar wel hebben wij bezwaren tegen het onder druk zetten van allerlei secundaire arbeidsvoorwaarden, die te maken hebben met de specifieke aard van de militaire functie.

De benadering, dat een militair „burgerambtenaar zou zijn, tenzij keihard en meetbaar zulks niet het geval is”, heeft een negatieve invloed op het moreel. Op deze manier wordt de motivatie aangetast, omdat zonneklaar is, dat de functie van militair speciale gevolgen, ongemakken met zich meebrengt. De permanente beschikbaarheid, het veelvuldig verhuizen, overwerk, de noodzaak om psychisch en lichamelijk voor vredes- en oorlogstaken inzetbaar te blijven enz. Deze omstandigheden moeten op de een of andere wijze in de secundaire arbeidsvoorwaarden tot uitdrukking komen. Voor een deel zullen deze zaken een onmeetbaar effect hebben, vandaar, dat een pakketvergelijking, die alleen meetbare variabelen kan meenemen altijd een aanvechtbare uitkomst zal opleveren, hoewel het op zich een goede zaak is. Daarom is het uitgangspunt van waardering voor de secundaire arbeidsvoorwaarden van groot belang.

Het investeringsniveau is de afgelopen jaren van 20% tot 30% van het defensiebudget gestegen.

Als echter louter financiële noodzaak dwingt tot het beknipten op de secundaire arbeidsvoorwaarden, dan blijkt volgens ons, dat aan actuele inzetbaarheid en het motiveren van de militairen een te geringe prioriteit wordt gegeven.

En, zoals gezegd vormen ook deze componenten een essentieel onderdeel van de geloofwaardigheid van onze defensie-inspanning.

(Voor nadere informatie: J.A. van Graafeiland, tel. 076-139884.)

Wetswijziging Ruimtelijke Ordening

Enige tijd geleden heeft u in de VVD-expressie kunnen lezen dat de wetswijziging R.O. zijn laatste fase was ingegaan. Na twee termijnen in de Kamer en vier uitgebreide commissievergaderingen is ook deze fase afgesloten: de wetswijziging is daarmee een feit.

Hieronder is schematisch opgenomen, wat de belangrijkste veranderingen zijn.

● **Planologische KernBeslissing**

De Kamer heeft een voorstel van de VVD aangenomen, dat eerder was overgenomen door de minister, ter regeling van plannen betreffende het nationaal ruimtelijk beleid. De essentie van dit voorstel is de invoering van een gestroomlijnde procedure voor sterk vereenvoudigde plannen (gewone nota's), waarbij de Tweede Kamer het goedkeuringsrecht heeft.

● **Aanwijzigings- en uitnodigingsbevoegdheid**

De minister van ruimtelijke ordening heeft de bevoegdheid om aanwijzigingen te geven over de inhoud van bestemmingsplannen. Omdat wij dit instrument als een paar-demiddel beschouwen (dat evenwel zeer nuttig kan zijn), hebben wij voorgesteld dat de Tweede Kamer aanwijzim-

gen, waar geen P.K.B. aan ten grondslag ligt, moet goedkeuren.

Een amendement met deze strekking is aangenomen.

● Bestemmingsplan

De belangrijkste verandering met betrekking tot het bestemmingsplan betreft de verkorting van de totstandkomingsperiode van het bestemmingsplan.

Verder blijft de schorsende werking van het Kroonbevoegd onverkort gehandhaafd en is een inspraakregeling in de wet opgenomen. Met deze laatste toevoeging is een voorschot genomen op de algemene harmonisatie van inspraak op gemeentelijk niveau.

Met deze stemmingen is een langdurige (duurde ongeveer 7 jaar) en zware wetgevingsoperatie afgesloten.

(Voor nadere informatie, A.A.M.E. van Erp, tel. 070-614911, tst. 2535.)

Accountants

Reeds jarenlang wordt er overleg gevoerd tussen Economische Zaken en een grote groep accountants die tijdens de overgangsregeling van de Wet Accountants Administratieconsulenten niet zijn toegelaten tot het Register A.A.

Dit heeft geleid tot een klacht bij de Europese Commissie. Om die procedure te beëindigen is het nodig dat er een minnelijke schikking komt.

Deze week is op initiatief van de VVD-fractie in de Tweede Kamer over deze aangelegenheid gediscussieerd.

Staatssecretaris Van Zeil is door de grote partijen uitgenodigd om op zéér korte termijn tot overeenstemming te komen over de minnelijke schikking. Te meer omdat de naam accountant nog steeds vogelvrij is, en door iedereen gebruikt kan worden. Uiteraard mag het wettelijk vereiste niveau voor vakbekwaamheid niet worden aangetast.

(Voor nadere informatie: J.F.B. van Rey, tel. 070-614911, tst. 2549.)

Tweede Kamer debatteert over EG

Het ziet er niet naar uit dat vóór de Europese Verkiezingen op 14 juni a.s. een oplossing wordt gevonden voor het hoofdprobleem waar de Europese Gemeenschappen zich voor gesteld ziet: de Britse bijdrage. Vele zaken staan door deze kwestie vrijwel stil. Desondanks werd eind maart een belangrijk landbouwovereenkomst bereikt dat zal leiden tot de beheersing van de landbouwuitgaven.

Dit landbouwovereenkomst brengt dit jaar en volgend jaar extra kosten met zich mee.

Deze kosten maken onderdeel uit van de grote financiële problematiek die als het zwaard van Damocles boven het hoofd van de Europese bestuurders hangt: de Europese schatkist raakt dit najaar leeg. Binnenkort dient een beslissing genomen te worden over een eventuele verhoging van de eigen middelen van de Gemeenschappen door middel van een verhoging van de BTW-afdracht.

De VVD is van mening dat dit rond moet zijn alvorens Spanje en Portugal toetreden tot de EG en dat vastgehouden dient te worden aan de afgesproken data voor de toetreding van deze landen.

Daarbij is het wenselijk dat Spanje voor de toetreding diplomatieke betrekkingen aangaat met Israël.

Institutioneel zit de Europese Gemeenschap nog steeds in het slop. De liberale partijen in de Benelux pleiten voor een Benelux-initiatief op institutioneel terrein. In Nederland is men het eens over de wenselijkheid dat de nieuwe voorzitter van de Europese Commissie een mandaat moet halen van het Europees Parlement, dat de uitvoering van de Raadsbesluiten met zo weinig mogelijk beperkingen aan de Commissie zelf moet worden opgedragen nu dat het aantal commissarissen tot één per land zou moeten worden beperkt.

Het ontwerp-verdrag voor een Europese Unie is positief ontvangen door de VVD en de regering is verzocht het definitieve ontwerp-verdrag na amendering door het nieuw gekozen Europees Parlement over te nemen en ter goedkeuring van dit verdrag een wetsontwerp bij de Staten-Generaal in te dienen. Nederland dient zijn rol van pleitbezorger voor nauwere Europese samenwerking voort te zetten en spoedig tot de totstandkoming van een geslaagde ratificatieronde van dit verdrag bij te dragen.

De VVD-woordvoerder uitte veel lof voor de interventie van de Tien in de Sovjet-Unie ten behoeve van mevrouw en de heer Sacharov.

(Voor nadere informatie: Dr. Ir. J.J.C. Voorhoeve, tel. 070-614911, tst. 2854.)

EG markt- en handelspolitiek

Grote zorg bestaat over het grote aantal protectionistische handelspolitieke ontwikkelingen.

In veel internationale fora wordt getracht protectionisme terug te dringen, zonder concrete resultaten. De EG dient een belangrijke en stimulerende rol te spelen. Bij concretisering van het anti-protectionisme kan gedacht worden aan de vervroegde toepassing van de in de Tokio-ronde overeengekomen tariefverlagingen, het sneller opheffen van kwantitatieve beperkingen in de internationale handel, een vrijwaringsclausule in het GATT en initiatieven voor bindende afspraken inzake de liberalisering van het internationale dienstenverkeer. Er dient na 1985 een nieuwe GATT-ronde inzake handelsliberalisering te komen, ten einde te komen tot vergaande afspraken ter beteugeling van het protectionisme.

Intensief overleg tussen de EG en de VS op het gebied van wederzijdse handel moet voortgaan om meer protectionistische maatregelen door de VS te kunnen voorkomen. De EG dient zich echter omgekeerd te onthouden van protectionistische maatregelen in de richting van de VS. Japan heeft zijn markt nog veel te weinig opengesteld voor EG-export. Behalve liberalisering van de externe handel dient op korte termijn tevens gewerkt te worden aan vrijmaking van de interne EG-markt. De regering is gevraagd om binnen de EG te komen tot voorstellen voor een tijdgebonden afschaffing van alle bestaande technische en administratieve belemmeringen.

De VVD wenst een liberale politiek van de EG, zowel buiten als binnen de grenzen van de Gemeenschap.

(Voor nadere informatie: drs. F. Weisglas, tel. 070-614911, tst. 2933.)